

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglaš in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Vprašanje avstrijskih narodov.

Stojimo v razdobju velikih časov, ko se rešujejo socialna vprašanja, začeni od narodnega pa do splošno družabnega vprašanja. Malo pozna večstoletna zgodovina takih dob, kakršna je prav sedanja, a nas uči, da je vsaka taka doba, kadar je prišla, odšla, pustivša za seboj celo vrsto novih pojmov, novih uredov in prenovljen družabni red. Ozirimo se le v novi vek: Reformacija je osvobodila duha srednjeveškega duševnega mračnjstva in suženstva, inkvizicije in avtoritativne hierarhije. Francoska revolucija je preobrnila ves družabni sistem 17. in 18. veka ter nadomestila feudalizem s kapitalističnim ustrojem in prostim kmetijskim slojem. Razvoj sicer navzgor, vendar je imela nova družba vsled enostranske preureditve že ob rojstvu v sebi kal propada in ta je prvič postal istina v veliki ruski revoluciji, veseli znanilki nove dobe, dobe socializma, resničnega in pravičnega. Nikakor se ne čudimo temu, ker upamo v razvoj in vemo, da je edini odrešilni angel, bog človeštva.

Zmagoviti pohod razrednih bojnikov gre za eno s pohodom ideje samoodločbe narodov. Zdi se, kakor da stoji Evropi na čelu danes to vprašanje pred vsemi drugimi zapisano. To ni kar slučajno. Vemo, da je predpogoj vsakega socialnega življenja politična svoboda na vse strani, zato dvigamo poleg rdečega prapora tudi prapor narodne samoodločbe.

Zadnji čas so razglasili razni listi, da se namerava od vladne strani ustvariti federativno Avstrijo. Sobotni »Lavoratore« odgovarja na te vesti in se pritožuje, da zanemarljiva vlada pri tem nekatere avstrijske dele in da pozablja poleg nekaterih drugih v tej »federativni Avstriji« tudi Italijane! Saj vemo, da misli Avstrija na federativno rešitev državne krize ravno toliko, kakor pa na vsako drugo pametno rešitev o tem oziru; to vedo gotovo tudi italijanski sodrugi, vendar je posvetil italijanski »Lavoratore« tem vestem nekoliko pozornosti, ki je bila sicer na šestih krajih zaplenjena; pripominjamo, da bo rešeno narodno vprašanje tudi brez vseh enostranskih mahinacij avstrijske vlade, ravno v zmislu zgodovinskega razvoja, zato se za vesti, ki jih raznaša morda med svet Hussarekova vlada, le prav malo zmemimo.

»Lavoratore« pa piše o stvari naslednje:

»Kaj je resnice na vesteh, ki krožijo glede vladnega programa o reformi ustave? Kaj je resnice v vseh vesteh, ki jih priobčujejo tuzemski časopisi o programu preureditve Avstro-Ogrske v konfederacijo narodnih držav? Bržkone nič. Kljub temu so ti glasovi in vesti že vnaprej največjega pomena. So novi znaki slabosti, so manifestacije poželenja. Tako ne more več iti dalje. Narodni se hočejo osvoboditi potom vladnega sistema, ki jih zatira, v veliko škodo za vse. Potem ni dvoma, da bi nas preureditev Avstro-Ogrske v federacijo svobodnih narodov, približala miru, (zaplenjeno).

Vladna politika je šla vedno za tem, da je hujšala en narod na drugega, da obvlada s tem vse in da pomaga tako interesom kapitalizma. Toda taka politika je našla sedaj pri narodih najhujšo opozicijo: Ker se narodi nočejo sovražiti in se tudi ne sovražijo: hočejo živeti v bratoljubnem soglasju, za dobrobit vseh... (zaplenjeno).

Vedno smo smatrali za svojo nalogo, pojasnjevati, da delavec enega naroda ne more biti neprijatelj delavca drugega naroda, da en narod ne more biti nasprotnik drugega naroda. (Zaplenjeno).

Zato obsojamo hujškanje proti nemškemu ljudstvu zgolj le zaradi tega, ker sede v vladi le zastopniki buržoazije in nemške reakcije: kakor hujškanje proti nemškemu narodu obsojamo tudi hujškanje proti slovenskemu ali proti italijanskemu ljudstvu.

Politika ščuvanja naroda proti narodu, ljudstva proti ljudstvu more koristiti izključno le nacionalizmu, posebno pa vladi, ki se ne ustraši nobenih sredstev, kadar potrebuje ta narod proti onemu.

Naša nacionalna politika se v mnogem razlikuje od nacionalne politike buržoazije.

Pripravljena, da kriči proti narodnemu zatiranju od strani države ali drugih narodov, uganja buržoazija povsod, kjerkoli se nahaja v večini, politiko zatiranja. Narodno vprašanje je za nacionalistično buržoazijo le vprašanje politične in gospodarske nadvlade. Mi, nasproti

temu, želimo goreče svobodo vseh narodov, spoštujemo pravice vseh narodov, hočemo namreč odpraviti vsako zatiranje in vsako narodno krivičnost. V nasprotju z nacionalizmom se ne maramo bojevati proti enemu narodnemu zatiranju, da ustvarimo drugo: Pobijati hočemo vsa narodna zatiranja. In zato, ker moramo danes, spomniti na to, da žive v Avstro-Ogrski tudi Italijani... (zaplenjeno).

Praški »Čeh« je od dobro poučene strani izvedel, »da namerava ministrski predsednik Hussarek preurediti Avstro-Ogrsko v federacijo narodnih držav, sestoječo iz nemške, češke, poljske, jugoslovanske in ogrske države.« In Italijani? In Ukrajinci? In Rumuni?... Ako se hoče resnično rešiti narodna vprašanja, se ne sme pozabiti niti Italijanov teh dežel, niti Ukrajincev, niti Rumunov. Tudi najmanjše države imajo sveto pravico do svobode in neodvisnosti!... Pri reševanju narodnega problema gledamo vedno v bodočnost. Nočemo namreč rešitve, ki imajo za posledico ostre boje sovraštva in mržnje slabotnih narodov proti močnejšim, slabotnih ljudstev proti močnejšim! (Zaplenjeno). Hočemo, da bo naša luka svobodno pristanišče za vse narode, trgovski emporij, ki hoče živeti z vsemi v soglasju in v poštenu harmoniji. Naša svobodna politična eksistenca noče biti ovira niti legitimnim aspiracijam Slovanov, niti legitimnim aspiracijam Nemcev, v kolikor to zadeva njih trgovino, njih kupčijo, njih gospodarski razvoj.

Trst noče postati še enkrat kovačnica za sovraštva, pretveza za vojne, hoče pa biti razpoložljivo pristanišče za vse. Trst hoče računati s pravičnimi prizadevanji vseh.

Narodno pravo, vojna in mir.

Nihče ne trpi vsled vojne bolj kakor narodno pravo, ki so ga večinoma prezirali in večkrat celo tajili. Nemški nauki o narodnem pravu se dele z ozirom na stališče napram vojni v tri skupine. Večina teh strujarjev pa molči. En del se je popolnoma otreseel znanosti narodovega prava in upošteva juristično ostro pažnjo izključno na rastoči patriotizem, na usmerjenje za vojni namen. Ena prav majhna skupina se trudi, da vztraja na stališču znanosti in preiskuje vojne dogodke, v kolikor se tičejo narodnega prava po dejstvih in ne po obliki in s temi ustvarja predpogoje za zopetno oživiljenje narodnega prava po vojni. K poslednjim spada tudi profesor narodnega prava Valter Schücking iz Maribora n. M., ki je izdal v Lipskem obsežno knjigo o naukih narodnega prava v svetovni vojni. V predgovoru, ki je datiran z dne 11. julija 1917, se nanaša na proroške besede Ludovika pl. Bara, ki je pisal leta 1900:

»Koncem devetnajstega in začetkom dvajsetega stoletja stojimo v eni onih dob, v katerih zatemnjuje ideja pravice. Prišel bo čas, ko jo bomo zopet spoznali v njenem pomenu.«

Čas je šele prav napočil s svetovno vojno, toda čas, o katerem sanja Ludovik Bar, je danes bolj oddaljen kakor kdaj. Tudi Valter Schücking ni noben prorok, kajti v svojem pred trinaštim meseci pisanim predgovoru izraža želje, ki se zde, ko več kakor dvajset milijonov vojakov koraka s svet pretresajoče peto vojno leto, čimbolj oddaljene od izpolnitve. Schillingov predgovor sklepa z naslednjim odstavkom:

»Nepokopana gnijo zunaj trupa tisočev, ostuden smrad se dviga iz njih, in doma vzdihujejo svojci za svojimi umrlimi. Toda že se razganjajo megle smodnikovega dima na bojiščih in za njimi se kaže velikanska in daleč svetlikajoča čez vse dežele sveta boginja pravice. Naj bi skoro prišel dan, ko bo nastopila v blagor človeštva, katero je okužila marsikatera blodnja, zopet oblast nad družinami narodov.«

Žalibog se glase drugače izjave vojskujočih držav kakor govori pogumni učitelj narodnega prava v Nemčiji. Vendar hočemo upati, da njegova knjiga, ako pridemo končno do sklepanja miru, ne bo ostala nepozabljena. V načelnem poglavju knjige obravnava izjalovljene posredovalne akcije v usodepolnih dneh, ki smo jih doživeli pred štirimi leti. Knjiga pričinja z opazovanjem svetovne vojne in ideje narodnega prava ter razpravlja o problemu zabranitve vojen in o konkretnih sporih narodnega prava. Toda bistveni del knjige je posvečen posredovalni akciji za časa preteče svetovne vojne, ki se žalibog pokazuje v precej temni luči. Tudi

celo vrsto izvirnikov o avstro-srbskem sporu je obelodanjenih. Besedilo knjige se zavzema ob strogem opazovanju za temeljito reformo.

V končnih opazovanjih kliče Schücking Adolfa Treudelenburga, zadnjega modroslovca naravnega prava, kot pričo za to, da ima narodno pravo preprečenje vojne že dolgo časa kot cilj.

»Narodno pravo potrebuje dolžnosti držav, ki iščejo in hočejo sprejeti posredovanje z mirno poravnavo, preden začno svoje spore z orožjem...«

Leta 1870. je pisal o Trendelenburg v svoji knjigi »Praznote v narodnem pravu«. Sedaj meni Valter Schücking:

»Noben trenutek v svetovni zgodovini ni bil ugodnejši za uresničenje takih idej, kakor doba končanja te vojne. Ako bomo sedaj doživeli njeno uresničenje, ni to vprašanje juristične tehnike, temveč pravne volje v kulturnem svetu. Ako pregledamo, kaj se je končno godilo v tej vojni, bi utegnili obupati nad tem, da bi nje pravna volja, oprta na višji cilj, sveta alianca narodov sveta mogla dati pravni mir...«

Pred trinaštim meseci je to pisal Schücking.

Njegova knjiga spominja, ko tako nestrpno pričakujemo začetka mirovnih pogajanj, da je seveda le po kratkih in žalibog brezuspešnih pogajanjih sledil izbruh vojne. O tem piše:

»Ako študiramo parlamentarne knjige, ki so bile izdane o diplomatični predzgodovini svetovne vojne, tedaj dobimo vtisk, da bi, kakor tudi usodepolna so bila splošna politična nasprotstva v Evropi in kako zelo so mirno rešitev avstro-ogrsko-srbske krize otežkočala, bi bili vendar lahko drugače mirno rešili tudi to vprašanje, če bi narodno pravo nudilo državam k temu boljše metode. Nič ne pomaga, če obtožujemo človeka, tudi moramo tukaj iskati napake sistema.«

Končno naj navedemo še en stavek, na katerega opominja Schücking. Pisal ga je kmalu po izbruhu vojne:

»Politiki vseh narodov se bodo iz sedanjega katastrofe Evrope prepričali, da je stavek: »ako hočeš mir, moraš pripravljati vojno.« sleparska dozdevna resnica.«

No, kje stojimo v petem letu vojne, ne bi smeli nič več dvomiti. Tekmovalno oboroževanje je bila parola in uspeh bo izkrvavitve Evrope v pravem pomenu besede in tudi v gospodarskem oziru. Vendar se motijo še vedno državniki in narodi Evrope glede pomena, kakor tudi glede učinkovanja vojne. Prepozno bodo izpoznali, kaj pomenja vojna navsezadnje za vse narode, tudi za zmagujoče. Kot opomin v tem resnem času se sme ceniti knjiga Valterja Schückinga. Toda malo jih je, ki bi se hoteli ravnati po opisanem mnenju.

Konferenca nemških socialnih demokratov alpskih dežel o narodnem položaju.

V Zell am See na Solnograškem se je vršilo v nedeljo, 18. t. m., zborovanje zastopnikov razredno zavednih nemških delavcev avstrijskih alpskih dežel, da se posvetujejo o najbolj perečih narodno-političnih vprašanjih. Konferenca je sijajno uspela in njeni sklepi bodo smerodajni za stališče v vseh važnih narodno-političnih vprašanjih. Zborovalci v Zell am See zahtevajo, da odloči vsak narod v Avstriji svobodno in samostojno o svojih lastnih narodnih zadevah; zahtevajo torej popolno samoodločbo za vse avstrijske narode s pravico, da ustanove svoje lastne države in smatrajo za predpogoj nove zdrave Avstrije, da se sklenejo te države potom federativne zveze v zvezno državo svobodnih in enakopravnih narodov.

To je jasen in neoporekljiv odgovor nemškemu volksratom, ki jih kot take sploh nikdo izvolil ni. Konferenca je bila mnenja, da se more tudi jugoslovansko vprašanje rešiti v tem zmislu. Predno je prešla konferenca na dnevni red, je prišla do izraza mirovna želja nemškega alpskega delavstva, ki je zahtevalo, da je treba storiti vse, da se konča strašno klanje. Ravnotako so zavzeli zborovalci odločno stališče proti zvišanju krušnih cen.

Konferenca se je vršila v občinski hiši. Navzočih je bilo iz vsake alpske dežele, s Štajerske, Koroške, Tirolske, Solnograške in iz Gorenje Avstrije po pet delavskih zastopnikov. Navzoča sta bila zastopnika z Dunaja in nemške Češke.

Vojna poročila.

Avstrijsko vojno poročilo

Dunaj, 20. avgusta. Uradno se razglasi: V noči na 19. avgust so naši naskakovniški oddelki izvršili uspešen sunek v sovražno črto ob Sasso Rosso. V ozemlju Asolone so bili zavrnjeni sovražni poizvedovalni oddelki.

Francoska ofenziva.

Berlin, 20. avgusta. (Uradno.) Armadna skupina kraljeviča Ruprechta: Jugoizpadno Baileuila je sovražni topniški ogenj narasel do silne moči. Na bojišču 18. avgusta je sovražnik sinoči obnovil svoje napade, ki pa se južno Metereana v našem ognju niso mogli razviti, severno Vieur Berquina pa so bili odbiti v bližinskem boju. Na obeh straneh Lyse smo vzeli naše stražne črte nazaj. Sovražnik je zasedel Merville. Pri Lensu in ob Scarpi so bili zavrnjeni angleški sunki. — Armadna skupina generala Boehma: Severno Lihonsa so napadla naša krdoča prednje angleške pozicije, ujela njih posadko in zavrnili več sovražnih sunkov. Jugoizpadno Chealnesa smo odbili sovražni napad. Severozapadno Roye so Francozi ponovno napadali z oklopniimi vozovi. Bili so zavrnjeni. Med Bauvraiglesom in Oiso čez dan srdit boj. V široki fronti je začel tu Francoz ponovno močno napadati, deloma s svežimi novimi divizijami. Južno Crapeau-Mesnila so se zrušili njegovi napadi pred našimi črtami, na obeh straneh Fresnieresu so se izjalovili v našem protisunkiu. V silovitem bližinskem boju je bil zavrnjen sovražnik med Lassignyem in Thiescourtom. Do večera je bil sovražnik pregnan v svoje izhodne postojanke. Med Oiso in Aisno se je topniški boj popoldne zopet zelo ojačil. Proti večeru je nadaljeval sovražnik svoje infanterijske napade med Charlepointom in Nouvronom. Na obeh krilih je bil zavrnjen v bližinskem boju, sredi fronte pa je držal naš topniški ogenj sovražnikovo infanterijo ob tleh. Armadna skupina Gallwitzu: Med Mozo in Mozelo so vdrlí naši poizvedovalni oddelki večkrat v sovražne järke.

Berlin, 20. avgusta zvečer. Med Oise in Aisne se je danes pričel že nekaj dni pričakovani ter 18. in 19. z močnimi napadi vpeljani prodiralni poskus Francozov. Po srditih bojih se je zrušil prvi sovražni naval v naših bojnih postojankah.

Francozi upajo na zmago.

Zeneva, 20. avgusta. »Matin« poroča s fronte: Pričela se je druga faza francosko-angleške ofenzive. Francija z zaupanjem pričakuje uspešnega konca bojov in končno usodo Foševih podjetij.

Vesti iz Rusije.

»Posojilo za svobodo«. Da se pokrijejo troški mobilizacije rubeže garde in da se dobe sredstva za boj proti ententi, namerava sovjetska vlada razpisati prisilno »vojno posojilo za svobodo«.

Boljševiki zmagujejo. Stockholmski Telegram Byran javlja: Glasom brzajavnih poročil iz Moskve so boljševiške čete porazile angleški invazijski armadni zbor na črti Arhangelsk-Onega ter izvojevale veliko zmago nad sovražnikom. Tudi ob Donu so boljševiki premagali nasprotnike in prodirajo dalje.

Vojno stanje med Rusijo in zapadnimi državami. Zeneva, 20. avgusta. »Nouvelle Correspondance« javlja iz Pariza: Francoski uradni list razglasi, da se Anglija in Francija nahajata v vojnem stanju z rusko republiko.

Koaličijska vlada v Sibiriji. Amsterdam, 20. avgusta. »Times« poročajo iz Vladivostoka: Razne medseboj tekmujoče vlade so sklenile, kakor se zdi, sestaviti komisijo ali svet, v katerega naj odpošlje vsaka po tri zastopnike. Socialistična sibiriska vlada želi ministrskega predsednika Lovrotha za predsednika te komisije, dočim hočejo izročiti kadeti predsedstvo Horwatu.

»Vesti« o padcu sovjetske vlade. Rotterdam, 19. avgusta. »Daily News« poročajo v soboto: Francoska poročila glede doždevnega padca sovjetske vlade, ki je baže že zbežala iz Moskve, je treba sprejeti z največjo previdnostjo. Boljševiško stališče je sicer zadnji čas zelo omajano, vendar je še edina organizirana korporacija v republiki. Vredno je pripomniti, da se je vršil tudi letos, kljub vsem težkočam in kljub češki fronti, veliki semenj v Nižjem Novgorodu. Ta semenj je bil običajen še vsako leto. V mestu so ustanovili, da olajšajo trgovino, podružnico ljudske banke. Odtod tudi vesti, da je bila preložena državna banka iz Moskve v Nižji Novgorod.

Angleški vladni komisar za Sibirijo. London, 19. avgusta. Sir Charles Elliot, ki je vodil vseučilišče v Hong-Kongu in ki je bil preje v diplomatski službi, je bil imenovan vladnim komisarjem za Sibirijo in odpotuje v ta namen v Vladivostok.

Ameriški zastopnik ostane v Rusiji. Washington, 19. avgusta. Generalni konzul ameriških Združenih držav, Poole, namerava ostati v Moskvi, da pomaga angleškim in francoskim konzularnim uradnikom.

Ukradena blagajna. Moskva, 19. avgusta. Glasom tukajšnjih vesti je bilo ukradenega iz blagajne levih socialnih revolucionarjev poldrug milijon denarja. Tat je ušel z denarjem v Ukrajino.

Kapitulacija Čenov ob Bajkalskem jezeru. Ker so prišle čeho-slovaške čete vsled dejstva, da niso dobile pomoči niti z zapada, niti z vzhoda, v velike stiske, so morale v ozemlju Bajkalskega jezera po obupnih bojih kapitulirati pred boljševiki.

Ataman donske republike je poslal lastnoročno pismo nemškemu cesarju. Pismo, katerega vsebina ni znana, je vojvoda Nikolaj Leuchtenberški izročil v nemškem glavnem stanu.

Politični pregled.

— Načrt za ustavno reformo. Načelnik Češkega svaza, poslanec Stanek, je prejel v Ljubljani povabilo ministrskega predsednika barona Hussareka na razgovor. Ministrski predsednik se baje želi pogovoriti z načelnikom Češkega svaza o svojem načrtu za reformo ustave.

— Eksistenčni minimum. V poslanski zbornici bo tekotom debate o davčnih reformah vložen predlog za zvišanje davka prostih prejemkov in eksistenčnega minimuma od 1600 kron na 4000 kron na leto.

— Iz češkega socialističnega tabora. V nedeljo sta se obe češki socialistični železničarski zvezi avtonomistične socialno demokratične stranke na zborovanju v Nimbргу zedinili z narodno železničarsko zvezo narodnih socialcev v skupno socialistično zvezo. S tem je storjen nadaljni korak za enotno socialistično stranko, ki naj se v najkrajšem času ustanovi. — To poročilo posnemamo po »Slovenskem Narodu«, ki pa je deloma nejasno. O priliki podamo o dogodku objektivno poročilo. Že sedaj pa konstatiramo dejstvo, da se vse češke delavske stranke koncentrirajo in se otesajo vsakršnih meščanskih vplivov.

— Razmere v Bosni. Po poročilu hrvatskih listov se v merodajnih krogih baje bavijo z načrtom, da se skliče bosenski sabor na ustavno zasedanje. V kratkem bodo poklicani v Budimpešto bosenski politiki dr. Joso Sunarič, Danilo Dimović, Vojislav Šola, dr. Bašagić in še nekateri drugi politični voditelji. Konference se bodo potem nadaljevale na Dunaju. V slučaju, da pride glede sklicanja sabora do kakega sporazuma, se bo od poslanskih skupin, zlasti od srbske opozicije zahtevalo neke garancije. Tozadevna pogajanja v Sarajevu vodi civilni adlat dr. Nikola Mandić. Pravijo, da dobi Bosna nekaj več ustavne svobode.

— Spremembe v hrvatski vladi. Kakor smo nedavno poročali, je hrvatski podban dr. Krišković vsled stvarnih in osebnih diferenc z banom pl. Mihalovičem podal demisijo. Hrvatski uradni list razglasi sedaj, da je na izpraznjeno službeno mesto imenovan za podbana poslanec dr. Paleček. Za načelnika sekcije za narodno gospodarstvo pa je imenovan poslanec dr. Poljak. Oba funkcionarja sta člana hrvatsko-srbske koalicije.

— Ev poljskega vprašanja. Načelnik vnajega urada poljske države, princ Radziwiłł, je po svojem povratku iz nemškega glavnega stana izjavil zastopniku lista »Przegląd Porannij«: S potovanjem sem zelo zadovoljen. Grof Adam Ronikier, berlinski delegat poljske vlade, je poročal, da se poljsko vprašanje zelo ugodno razvija in da je upati na popolno uresničenje programa poljske vlade. Treba se bo sicer še pogajati, a ne več o načelnih vprašanjih.

— Proces proti poljskim legionarjem. Kakor smo poročali, se vrši v Marmaros-Szigetu že več tednov sodna obravnava proti poljskim legionarjem. Lvovski in krakovski občinski svet sta zadnje dni sprejela sklep, naj se zaprosi za ustavitev procesa proti legionarjem. Kakor se z Dunaja poroča, obstoja tozadevno med Poljskim klubom in armadnim poveljstvom poseben kompromis.

— Avstro-Ogrska in ententa. Londonski »Daily Chronicle« označuje priznanje češko-slovaške neodvisnosti kot važno obveznost za razkosanje avstro-ogrške monarhije. Položaj zaveznikov in zlasti Italije — pravi list — pa bi se znatno izboljšal, če bi italijanska vlada priznala Jugoslovane kot neodvisen narod. Glasom londonskih poročil se pričakuje, da bo tudi Amerika v kratkem priznala češko-slovaško samostojnost.

— Nemški podmorski čolni v Ameriki. Pariškim listom se poroča iz Londona: Več nemških podmorskih čolnov je pretečeno soboto s plinovimi bombami bombardiralo pristanišča Charleston in Wilmington v državi Carolina. Stvarna škoda ni ravno velika. »Matin« poroča, da plini mesta niso dosegli, da pa so zahtevali nekaj žrtev med stražami.

— Prehrana v Italiji. V Genovo je dospela posebna ameriška komisija, da uredi in pospeši preskrbo Italije z žitom in surovinami. Iz Genove je komisija odpotovala v Rim.

— Ruski zbor v Franciji. Moskovska pravda poroča, da je francosko vojno vodstvo odpravilo na Francoskem se nahajajoče ruske brigade v koncentracijska ta-

borišča, ker so se Rusi branili, vojevati se na strani alirancev. Z ruskimi vojakmi so grdo ravnali, a Rusi so ostali v kljub temu trdni in niso odjenjali. Francosko vojno vodstvo je sedaj sklenilo, da se »uporniki« odpravijo v Afriko.

— Vojni svet v Versaillesu. Prihodnji teden se v Versaillesu sestane ententni vojni svet. Na dnevnem redu konference se nahaja, kakor se iz Zeneve brzajavno poroča, tudi posvetovanje pri pripravi za peto zimsko vojno. Ker prihaja na bojišče vedno več angleških rezerv in kolonialnih čet, izraža francosko časopisje nado, da bo morebiti vendar-le mogoče, izogniti se novi zimski vojni.

Delavsko gibanje.

Tržaški kovinarji so dne 8. t. m. imeli razpravo pred pritožbeno komisijo v Ljubljani, kjer so dosegli sledeče priboljške: 25 odstotkov povišanja plače; 15 odstotkov zvišanja vojne doklade. Nadalje se je zvišala družinska doklada za 8 kron na teden za osebo, in sicer: doklada za ženo se zviša od 3 K na 9 K, in za vsakega otroka od 2 K na 8 K na teden.

Pekovski delavci v Trstu so dosegli pri sedanjem gibanju, ki se je zaključilo minuli teden 150 odstotkov povišanja na plači. To so zelo lepi uspehi doseženi potom dobre strokovne organizacije. To naj bo v pobudo ljubljanskim in drugim delavcem, ki so še izven organizacije.

Zadružništvo in gospodarstvo.

Nova okrajna konzumna društva. Često smo že poročali in poudarjali, kako potrebno da je za razvoj zadružnega gibanja, da si ustvarimo močna konzumna društva. V majhnih krajih, in posebno tam, kjer ni velike industrije, je to nemogoče. Zato so se pa začeli naši zadružni voditelji zanimati za idejo, po kateri bi napravili z združenjem več manjših konzumnih društev v eno: eno močno konz. društvo. Tako so ustanovili n. pr. v okraju Moravski Šumperk eno veliko okrajno konz. društvo. V celi Šleziji ustanove dve veliki konzumni društvi, v katerih združijo vsa sedaj obstoječa konzumna društva okrajev Freiwaldau ozir. Freudenthal. V celi Štajerski bomo imeli tri konzumna društva: eno v Celju za slovenski Štajer, drugo za gorjenje Štajersko, najbrž v Brucku n/M., tretje v Gradcu; na Koroškem le dve. Na Kranjskem naj bi se ustanovilo le eno konzumno društvo s sedežem v Ljubljani. Ravno sedaj se pa pripravlja fuzija nižjeavstrijskih konz. društev. Zaenkrat se združijo konz. društva Neunkirchen in Gloeggnitz; štiri društva Triestinske doline; šest društev dela pod Dunajskim lesom; v okraju Dun. Novega Mesta bodo le dve konz. društvi in sicer eno v mestu samem, sedem drugih društev se bo pa združilo. Zadružni organi pišejo k temu: Dobili bomo manj konz. društev, a ta bodo močnejša; prejšnja samostojna društva jim bodo filijale. Na Dunaju se združi vseh pet velikih konzumnih združenj. S temi fuzijami upamo, da se bomo lažje borili proti konkurenci zasebnih trgovcev, ki bo, dasi jo je sedanje državno prisilno gospodarstvo malo zatrla, po vojski izhoda še močnejše vskipela. Društva bodo dobivala lahko po vojski vse blago direktno od svoje velenakupne družbe, kar bo stroške zelo zmanjšalo. Vse se bo kupovalo lahko v večjih množinah in s tem seveda za nižje cene. Več zadružnih deležev bo, čim večje društvo tem več kapitala na razpolago in s tem več sredstev za pravočasno nakupovanje vsega in preskrbovanje z vsem. Takó vidimo, da bodo ta tkzv. okrajna konzumna društva koristila na vsak način zadružni ideji in stem vsem zadružnikom.

Gospodarske razmere v Črni Gori. Cetijska kor. pis., zavrača poročilo, ki ga je priobčil črnogorski minister v ženevskem listu »Suisse« kjer pravi, da je umrlo v Črni Gori 5000 oseb, največ žen in otrok, od lakote in da je prisiljeno tamonjne prebivalstvo jesti večinoma drevesno lubje... Strašne stvari se tu zavračajo... Verjetne so...; kdo ve, če niso resnične?!

Nova napredovanja angleškega zadružništva. Angleška zadružna zveza hoče uveljaviti načelo tkzv. »samopridelovanja«. Zato kupuje zadnje čase čimdalje več posestev, tovarnen in dr. Zadnje kar je kupila, je kompleks 73 hektarov rodovitnega polja v grofiji Cheshire. Ima pa že v svoji posesti medaleč od tam celo vas (Warburton) z 31 velikimi posestvi, z mnogimi hišami in to je mnogo vreden prirastek k pridobitvam zveze v zadnjih dve letih v Cheshiru, Jorkshiru in Cambridgeshiru. Veliko posestev v Kanadi in Indiji tvori s tem skupaj dragoceno gospodarsko last angleških konsumentov. — Angl. za-

družna zveza je kupila tudi prvi zadružniški pre-mogovnik v Shilbottlu (Northumberland), ki ga bo upravljala na lastni račun.

Dnevne vesti.

— **Izprememba kopalnega reda v mestnem kopališču »Koleziji«.** Vsled sklepa magistratnega gremija in odloka mestnega magistrata z dne 12. avgusta 1918, številke 11.126, se določa za to kopališče glede ločenega kopanja ta vzpored: V torek in petek od 12. do pol 4. popoldne samo za ženske, od pol 4. popoldne do 7. zvečer samo za moške. Druge dneve, oziroma ure, dovoljeno je skupno kopanje, kakor je bilo dosežaj v veljavi. V splošno vednost se objavlja, da stopi ta kopalni red v petek, dne 23. avgusta t. l. v veljavo.

— **Na fronto so zopet dovoljeni listi:** Arbeiter-Zeitung, Arbeiterwille in Lavoratore. Cenzura bo zabranila le posamezne številke na fronto, če ti vsebina ne bo všeč.

— **Prestop v orožniško službo.** Vojno ministrstvo je izdalo odlok, da se pozove moštvo nabornih letnikov 1911 do 1914, tudi iz rezerve, ter moštvo črne vojske, ki je zadostilo svoji naborni dolžnosti, za prestop k orožništvu.

— **Častniki v zaledju dobe strelna orožje?** Zaradi »nezanesljivih razmer« dobe, kakor poroča »Arbeiter-Zeitung« častniki v zaledju pištole repetirke s kalibrom 7.65 milimetrov. Plaćati jih morajo sami.

— **Manj častniških slug.** Vojaška oblast namerava pregledati častniške slugе ter znižati njih število na skrajno potrebo.

— **Letošnje sadje zapleni država.** Prosta trgovina z zgodnjim sadjem je popolnoma prepovedana. Prehranjevalni urad se je odločil, da vzame vso jesensko sadno letino v državno gospodarstvo. Prosto se bo smelo razpošiljati le 20 kilogramov poznega sadja, in sicer le do 1. oktobra. Zaplenjena bodo jabolka, hruške in češnje.

— **Kap je zadela** včeraj zvečer na poti z ljubljanskega kolodvora, občežnatega gostilničarja ob Grubarjevem prekopu na Karlovski cesti Šarca (Rastoharja).

— **V Savo je skočil** na Brodu nad Ljubljano šestdesetletni kmet Germek. Delavci z Broda so ga potegnili iz vode in ga prepeljali v šentviško mrtvašnico.

— **Pri delu se je ponesrečil.** Nikola Stilnovič, delavec pri tvrdki Redlich-Berger v Logatcu je padel pri delu pet metrov globoko in si pri padcu zlomil desna rebra. Prepeljali so ga v bolnico.

— **Sodnijska preiskava proti funkcionarjem akcije »Otroke na deželo«.** »Prager Tagblatt« prinaša vešt z Dunaja, po kateri so odstavili generala Landwehra v. Pragenau od vodstva akcije »Otroke na deželo« in na njegovo mesto imenovali iml. Mossiga. Dalje poročajo, da je uvedeno proti več funkcionarjem sodnijsko postopanje.

— **Češki fond za pomiloščene.** »Pomdelnik« javlja, da je prepovedal avstrijski minister po šolah nabiranje prispevkov za fond pomiloščenih. Ministrstvo utemeljuje svoj ukrep s tem, da omenjeno nabiranje prispevkov ni človekoljubni čin, temveč politična demonstracija. Zopet neklama za češke šole! Avstrijska politika je res tako pametna, da presega že vse simptome pameti!

— **Ženska trgovska šola v Kotoru.** Početkom bodočega šolskega leta se otvori v Kotoru zopet višja ženska trgovska šola, ki je bila takoj po izbruhu vojne, torej pred štirinajsti leti zatvorena.

— **Huda toča** je divjala včeraj v Devici Mariji v Polju in napravila po polju obilo škode.

— **Dobra letina v Bosni.** Letos je Bosna v splošnem jako dobro obrodila. Žito in tudi drugi poljski pridelki so lepo uspeli, posebno veliko pa je zraslo letos tobaka. Cenijo ga na 50 do 60.000 meterskih stotov.

— **Zagrebska delniška tovarna za papir** Ravnateljstvo tovarne je imelo danes teden svojjo sejo, v kateri je razpravljalo o bilanci akcijske družbe za leto 1917. Izplača se dividenda 5 odstotkov, t. j. 10 kron od delnice in se izda 3000 novih delnic po 200 kron nominalne.

— **Pomor na Ogrskem.** Glasom statistike umre na Ogrskem pet odstotkov celokupnega prebivalstva. Od 20 milijonov jih umre en milijon. V štirih letih znaša to štiri milijone. Žalostno je pri tem, da umre največ ravno otrok.

— **Nekaj statistike.** V aprilu se je rodilo v celi Ogrski 26.625 otrok in umrlo je 38.093 oseb, torej se je zmanjšalo število prebivalstva v tem

mesecu za 21.468 duš, v cemer seveda niso zaračunane znatne izgube na bojišču. Strašna je pa tudi umrljivost novorojenih, od katerih je umrlo v prvem letu svojega življenja 5332, torej celih 20 procentov. Od 26.625 umrlo — 5332 otrok! Na posledicah raznih nalezljivih bolezni — posebno jetike — je umrlo 9987 oseb, za 1254 več kot v marcu. Porok se je vršilo 11.192. Tako poroča slovaški »Slovensky Týž. denník«. Te številke nam pa dajo nekaj misliti... Še iz Avstrije bi potrebovali statistike o ljudskem zdravstvu; kajti razmere so pri nas še slabše... Posebno za novorojence... Ministri za ljudsko zdravstvo, kje pa ste?

— **Država in cerkev.** V Koblenzu je bil izvoljen proti »oficialnemu kandidatu centra, v. Steinackerju, župnik Greber. Frakcija centra se brani priznati izvoljenega kandidata. Trierški škof ga je suspendiral, dokler ne odloži svojega mandata. Greber je izjavil na nekem shodu, da bi se bil podvrgel, ako bi mu bili že pred volitvami prepovedali kandidirati, sedaj pa da hoče odložiti svoj mandat le, ako to žele volilci. Pritožil se je proti suspenziji pri Kölnskem nadškofu in se obrnil tudi na papeža. Limburški škof je izdal celo prepoved, da duhovniki ne smejo občeževati za Greberjem. Ta prepoved je sedaj odpravljena. Tu se lepo kaže in vidi, kaj si vse dovoljuje cerkveni absolutizem!

— **Proces »Frankfurter Zeitung« proti Chamberlainu.** Proces »Frankfurter Ztg.« proti znanemu hujšakaču H. St. Chamberlainu se je končal z obsodbo toženega na denarno kazen 1500 mark. Obsodba se mora razglasiti v 21 časopisih.

— **5000 železniških delavcev je izprla** v železniških delarnah rumunska železniška vlada v Moldaviji. Na delo sprejmejo samo delavce, ki sprejmo pogoje uprave. Delavstvo doslej teh pogojev ni sprejelo.

— **Po kosilih v ljudskih vojnih kuhinjah človek le slabi.** »Strefil. Mbl.« piše v rubriki: »Poročila iz zaledja« sledeče: Cesarska dvočica je obiskala veliko število dunajskih vojnih kuhinj, kjer kuhajo tedensko nad 30.000 iz vrstnih kosil. — »Militär. Rundschau« dodaja: Nesramno je to; če se hoče s tem, da se pravi: »kuhajo izvrstna kosila«, vzbuditi v tujini kakšno navdušenje. Vsak, kdor je v zaledju ve, da zmanjkuje onim, ki so navezani na vojne kuhinje počasi, a gotovo, moči. Vojne kuhinje so urejene sicer kot »dobrodelne«, a so vendar le trhla, zelo slaba pomoč, pravno »nadomestilo obedov«. **Za življenje je to vse premalo, a tudi za smrt ni veliko.**

Dopisi.

S Save na Gorenjskem. Kako smo srečni tukaj pri nas in kako skrbijo gospodje na občini za nas, svoje občane, smo jim pa že res lahko hvaležni. Pomislite, vsak dan dobimo lahko meso, čisto sveže goveje meso in to tudi mi delavci, ali ni to čudno sedaj v petem letu vojne in kaj takega? In to pri nas, ki nam je do sedaj še krompirja manjkalo. No, potemtakem pa pravzaprav ne bomo preveč hudi, ako se še nekoliko časa nadaljuje vojna. Ali — šalo na stran! Kako si hočemo delavci privoščiti to meso, ki se vsak dan seka in stane kilogram 22 kron, reci in beri dvajset in dve kroni. Občinski mogotci so namreč kupili 20 volov, lepih in težkih, in pravijo, da so plačali živo vago 12 kron kilogram. Meso so dali mesarijem, naj ga prodajajo po že omenjeni ceni. Ako delvec pravi, da je predrago, da ga ne more kupiti, pa se mu odgovori: kakor hočete, ga kupijo pa restavratiji in hotelirji. Tako torej občina skrbi samo za tiste, ki imajo dosti denarja, da ga bodo imeli še več. Delavstvo pa naj umira gladu, dasi visijo po mesnicah najlepši voli in se prodaja najlepše meso, ki si ga delavstvo ne more privoščiti vsled svojih mizernih plač. Pristojne oblasti, kje ste; ali je res vse dovoljeno?

Iz stranke.

Konferenca na Jesenicah. Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno demokratične stranke sklicuje na dan 1. septembra okrajno konferenco na Jesenicah. Udeležiti se imajo te konference zastopniki organizacij in sodrugi ter sodruginja iz sodnih okrajev Tržič, Radovljica in Kranjska gora.

Dnevni red konference je:

a) Poročila: o stanju organizacij v okraju Kranjska gora — poroča sodrug I. Pintar; o stanju organizacij v okraju Radovljica — poroča sodrug Anton Zugwitz; o stanju organizacij v okraju Tržič — poroča sodrug Henrik Snoj iz Tržiča.

b) Tisk — poroča sodrug J. Petejan.

c) Naša politika — poroča sodrug Ant. Kristan. Vsi, ki se udeležijo konference, koje začetek bo ob 10. dopoldne in bo zborovala v dvorani gostilne Wergles

na Savi, naj se z dopisnico zglase do 29. t. m. pri sodr. Martinu Marčiču, kovinarju, Javornik števil. 100 in naj obenem tudi naznanijo, če žele obed za tisti dan.

Krajna konferenca za Celje in okolico se bo vršila v nedeljo, dne 25. avgusta dopoldne v gostilni Plevčak v Gaberjah pri Celju. Začetek ob 8. uri zjutraj.

Dnevni red: a) organizacija stranke v Celju in okolici — poroča sodr. Petejan iz Ljubljane; b) tisk — poroča sodr. A. Kristan iz Ljubljane; c) ustanovitev konzumnega društva za Spodnje Štajersko — poroča sodr. Ant. Kristan. Na konferenco imajo vstop vsi politično in strokovno organizirani sodrugji. — **Pridite vsi!**

Deželna konferenca jugoslov. soc. dem. stranke na Štajerskem.

Pričetek ob 2. popoldne v salonu gostilne »pri Zelenem travniku«.

V zmislu strankinega pravilnika sklicujemo na 25. avg. v Celje deželno konferenco sodrugov in sodruginj s sledečim dnevnim redom: a) poročilo o stanju političnih, strokovnih in gospodarskih organizacij na Sp. Štajerskem. Poročata sodr. Ignacij Sitter iz Trbovelj in Josip Kopač iz Trsta; b) organizacija in taktika stranke — poročata sodr. Josip Petejan iz Ljubljane in Michael Čobal iz Zagorja; c) tisk — razširitev »Napreja«, »Delavca«, »Železničarja« po Sp. Štajerskem — poročajo ss.: Karol Malovrh iz Hradnika in Josip Petejan iz Ljubljane; d) gospodarska organizacija delavskega ljudstva — poročata sodr. Anton Kristan iz Ljubljane in J. Pečnik iz Zidanega mosta. — Začetek konference ob 2. uri popoldne. Pristop imajo zastopniki političnih, strokovnih in gospodarskih organizacij. Konference se lahko udeležijo kot gostje tudi sodrugji iz posameznih krajev, kjer še ni organizacije. Prijave na sodr. Josipa Petejana, uprava »Napreja«. — V Ljubljani, dne 10. avgusta 1918. **Izvrševalni odbor.**

Glavno bodi naš tisk! Piše nam sodrug: Vrše se zborovanja, konference itd. Zdi se mi pa, da se na vseh teh zborovanjih preveč pozablja na naše časopise. Zlasti se mi je to zdelo na delavskem dnevu. Meni je najbolj pri srcu razširitev našega dnevnika, ker sem prepričan, da je ogromne važnosti za razvoj stranke, če je njeno glavno glasilo kar največ razširjeno. Liberalna organizacija je n. pr. slabša kot naša, celo veliko manjša — vpliv liberalcev pa je velik, in to glavno, ker je njih dnevnik »Slovenski Narod« tako zelo razširjen. Ljudje ga bero in kupujejo, čeprav niso liberalci, ali počasi se navadijo nanj in mu verjamejo. Isto velja tudi za klerikalce. Njih »Slovenec« je njih — organizacija. Mi socialni demokratje imamo mnogo in dobrih organizacij — naši lastni ljudje pa podlegajo vplivu meščanskih listov. N. pr. so železničarji ali tipografi, trdno organizirani — kaj bero? Meščanski listi so jim evangelij. Pri Nemcih oziroma nemških delavcih je v tem oziru veliko bolje. »Arbeiterwille« je skoro v vsaki delavski družini. Delavci ga s ponosom bero — in s ponosom razširjajo. Na Češkem imajo delavci štiri dnevnike — na Dunaju »Dělnické Listy«, — v Plzni »Novo Doba«, v Brnu »Rovnost« in v Pragi »Pravo Lidu«. »Nova Doba« in »Pravo Lidu« izhajata celo dvakrat na dan. Ko se n. pr. peljaš zjutraj v tramvaj v Pragi, cele vrste delavcev pazno bero svoj delavski dnevnik. Italijanski »Lavoratore« je vsakdanji drug vsakega italijanskega delavca. Človek si italijanskega proletarca ne more misliti brez delavskega dnevnika »Lavoratore«.

Na naših konferencah in zborovanjih mora biti naša glavna naloga — trdim, glavna naloga! — da dobimo novih in novih čitateljev in odjemalcev za naš »Napreja!« Vse naše delo naj se par mesecev koncentrira na delu za razširitev »Napreja«.

Shodi.

Vabilo na shod konsumentov aprovizacije južne železnice, ki se bo vršil v soboto, dne 24. avgusta ob poln 8. zvečer v vrtnem salonu hotela »Ilirije«, Kolodvorska ulica v Ljubljani, z naslednjim vzporedom: 1. Volitev začasnega gospodarskega odbora v aprovizacijo. 2. Raznoterosti. — Shod je velevažen, zato pridite vsi in pripeljite tudi svoje žene. — Sklicatelj.

Trbovlje. V četrtek, dne 22. t. m. ob pol 7. zvečer se bo vršil v »Delavskem domu« društven rudarski shod. Gre zaradi plačilnega gibanja. Na shodu poroča tudi sodrug Petejan iz Ljubljane.

Železničarski shodi.

Nabrežina. Dne 25. t. m. ob 3. popoldne se bo vršil v gostilni pri Pertotu v Nabrežini društven shod z dnevnim redom: 1. Poročilo o državni konferenci na Dunaju dne 17. in 18. avgusta. 2. Razno.

Celje. Dne 30. t. m. se bo vršil ob 7. zvečer društven shod v Celju v gostilni »zur grünen Wiese«.

Grobelno. Dne 1. septembra ob 2. popoldne se bo vršil na Grobelnem društven shod. Dnevni red: Poročilo o državni konferenci na Dunaju in 2. Razno.

Pragersko. Dne 2. septembra se bo vršil na Pragerskem društven shod z dnevnim redom: 1. Poročilo o državni konferenci na Dunaju.

Zidani most. Dne 3. septembra ob polu 8. zvečer se bo vršil društven shod na Zidanem mostu. Dnevni red: 1. Poročilo o državni konferenci na Dunaju. 2. Razno.

Ljubljana. Dne 4. septembra ob polu 8. zvečer se bo vršil v Ljubljani v gostilni »pri Iliriji« društven shod z dnevnim redom: 1. Poročilo o državni konferenci na Dunaju. 2. Raznosterosti.

Sodrug udeležite se teh shodov v polnem številu.

Zadnje vesti.

Iz parlamenta.

Dunaj, 20. avgusta. Ministrski predsednik baron Hussarek je sprejel danes iz Ljubljane se vrnivšega načelnika Češkega svaza, poslanca Staneka, ter mu z ozirom na njegovo pismo naznanil, da vlada z gotovostjo računa na septembarsko sesijo parlamenta, ki se bo pečal z davčnimi predlogi. Predsednik poslanske zbornice bo za prve dni meseca septembra sklical konferenco klubskih načelnikov. Do sestanka finančnega odseka bo najbrže imenovan že nov finančni minister.

Finančni minister Wimmer odstopi.

Dunaj, 20. avgusta. »Achtuhrblatt« poroča, da bo finančni minister baron Wimmer v kratkem odstopil. Na njegovo mesto pride baje sekcijski načelnik von Grimm. Vlada se ne protivi, da se spravi na dnevni red zbornice tudi druge zadeve, ne samo davčne predloge. Ministrski predsednik se v kratkem prične pogajati s strankami. — Prihodnja seja finančnega odseka je sklicana na dan 10. septembra.

Nemčija in njene kolonije.

Berlin, 20. avgusta. Državni tajnik kolonialnega urada dr. Solf je sprejel danes odposlanstvo »Nemške družbe«, kateremu je med drugim izjavil, da zasedanje vrnitve kolonij ni samo nemški vladni, ampak tudi nemškemu narodu cilj za sklep miru. Državni tajnik je polemiziral proti nedavni izjavi Balfouru v angleški spodnji zbornici, s katero je Balfour izrazil in utemeljil angleške zahteve po nemških kolonijah. Če bi bil uverjen, da Balfourovo mišljenje v Angliji ostane večno, bi bil tudi sam za boj na življenje in smrt; prepričan pa je, da pridejo tudi po današnji »Knockout«-politiki zdravejši nazori.

Ententa upa na odločitev prihodnje leto.

Ženeva, 20. avgusta. Glasilo francoskega ministrskega predsednika »L'homme libre« poroča, da so ameriški politiki in vojaški krogi prepričani, da bo vojna trajala vsekakor še do prihodnje pomladi. Šele pomlad prinese odločilno ofenzivo. Do takrat bo razpolagal maršal Foch s tremi milijoni Amerikancev.

Italija in jadransko vprašanje.

Berlin, 20. avgusta. Iz Lugana javlja »Lokalanzeiger«, da je dolgi tihi razpor med italijanskimi politiki radi stališča Italije glede jadranskega vprašanja postal javen spor. Na eni strani stoje oni, ki v brezkončni vojni stavijo svoje nade le še na razpad Avstrije, na drugi pa trezni politiki, ki — kakor Sonnino — ravno potem ne pričakujejo uresničenja posebnih želj.

Tudi angleško delavstvo za mir.

Bern, 20. avgusta. Pariški »Le Paix« poroča, da so miru naklonjeni angleški delavci poslali francoskim sodrugom brzojavko, v kateri izražajo željo, naj se v Parizu osnuje urad, ki bi stalno deloval za mir.

Amerika ima proste roke.

New York, 20. avgusta. Državni tajnik Lansing je v senatu izjavil, da ima Amerika v mirovnem vprašanju popolnoma proste roke, ker se ni vezala na nobeno dosedanje pogodbo med entento in se tudi neče vezati.

Aprovizacija.

Krušne komisije bodo uradovale v petek, dne 23. avgusta od 8. do pol 2. ure popoldne. Sprejemale se bodo izključno le napovedi hišnih gospodarjev in njihovih namestnikov o tem koliko ima vsaka v hiši stanujoča stranka oseb na stanovanju.

Gg. hišni gospodarji se opozarjajo, da se zanesljivo zglase v petek, dne 23. t. m. pri krušni komisiji, ter naznanijo koliko ima vsaka v hiši stanujoča stranka oseb na stanovanju. Če bi hišni gospodarji tega ne naznani, se za dotično hišo sploh ne bodo izdajale več izkaznice za živila. Za pravilnost napovedi in za škodo strank so predvsem odgovorni gg. hišni gospodarji. Druge določbe so razvidne iz razglasa, ki je bil objavljen v »Narodu« 12. t. m., v »Napreju« 13. t. m., v »Slovincu« in v »Ljubljanki« 14. t. m.

Razno.

* **Razno.** »Děl, Denník« poroča, da uporabljajo na cestni železnici v Češ. Budějovicah listke s turško-francoskim tekstom. Dalje v Avstriji že skoro ne moremo priti... »Pr. T.« piše, da poizkušajo na Češkem z gojitvijo riža. Na iniciativo oskrbnika Steinera v Nymburku so začeli s poizkusi v nymburški okolici s pernanskim rižem; posrečili so se. Tamošnji praktični gospodarji nameravajo prihodnje leto riž v večji meri pestovati. — Iz Krakova: V teh dneh se je vnel od iskre železniškega stroja med Zamoscem in Zawadom velik kos dozorevajoče pšenice. Požar se je razširil in zgorelo je v kratkem času 40 oralov pšenice. — Truplo Jauresovega sina najdeno. V minulih dneh so našli na bojišču pri Reimsu truplo mladega in edinega sina sodruga Jeana Jauresu, ki je bil 31. julija 1914, na predvečer svetovne vojne, v Parizu od nekega atentatorja ustreljen. Njegov, tedaj 17letni sin Louis, je vstopil po očetovi smrti kot prostovoljec v armado ter se je kot topniški poročnik udeležil letošnje pomladanske ofenzive proti Nemcem na fronti pri Reimsu, kjer je konec maja, kot smo že poročali, padel. Sedaj so prepeljali njegovo truplo v Pariz in ga pokopali tam z vojaškimi častmi ob veliki udeležbi občinstva. — V kolodvorski restavraciji v Amstettnu prodajajo polsurovo telečjo pečenko 1 dkg za 1 krono. Potemtakem stane tu 1 kg telečje pečenke — 100 kron! In noben urad ne varuje potujoče občinstvo pred takimi zločinstvi. — Poslanec Lees Smith je predložil v angleškem parlamentu manifest, ki obsega 40 zahtev, po katerih naj bi se politika po vojni ravnala. Med drugimi je tu zahteva k odstranitvi vseh naslovov na vojaške dolžnosti, na uvedbo enakosti obeh spolov in na splošno uvedbo homerule (deželne samouprave). To bi tudi drugod ne škodovalo!

* **Razno.** »N. W. T.« poroča iz Draždan: Senzačni poizkus v zdravljenju raka. Profesorjema dru. Lilienfeldu in dru. Kochu se je posrečilo zvišati moč in možnost pronikanja Roentgenovih žarkov na tako senzačen način, da je n. pr. mogoče v zdravljenju raka doseči velike klinične uspehe. Le da bi bilo to res! — Naučno ministrstvo je prepovedalo po srednjih šolah zbirke za amnestiranje, češ, da se zbirajo kot politična demonstracija. Vederemo! — Nemški in avstrijski vojni ujetniki v vzhodni Sibiriji so bili, po poročilu iz Stockholma, ujeti od Japoncev ter tudi prepeljani na Japonsko. Tudi švedski »Rdeči križ« je bil ujet in prepeljan na Japonsko. — V Francijo so dospeli pod poveljstvom generalmajorja Phya Ekijaia, Siamci. — V zadnjih dneh so prijeli v Budimpešti nad 300 galskih židov radi oderuštva. Konfiscirali so pri njih za več kot dva milijona blaga. Spodili so jih iz mesta...

* **Velika eksplozija v Moldaviji.** V Vasluju v Moldaviji je eksplodiralo veliko municijsko skladišče, pri čemer je bilo ubitih veliko število ljudi. Tudi ranjenih je mnogo. Vzrok eksplozije je razstavljanje municije.

* **Elektriziranje vseh švicarskih železnic.** Iz Berna: Generalni ravnatelj švicarskih zveznih železnic je predložil zveznemu svetu načrt, po katerem naj bi se upejal po vsej mreži švicarskih zveznih železnic električni pogon. Stroški za elektrizacijo vseh zveznih železnic se morajo računati pri sedanjih draginjah na najmanj tričetrt milijarde frankov.

* **Dražba knjig v Londonu.** »Hamb. Weltbl.« piše: Londonska firma za dražbo knjig »Lotheby« je prodala v teh dneh na dražbi staro knjigo »Jezusovo življenje«, ki je stala leta 1871. le 126 mark, za 2200 mark, in knjigo »Zgodovina Anglije«, ki je imela pred 50 leti pri Wynkynu »samo« 1840 mark vrednosti, sedaj za celih 12.200 mark. Od te knjige so na svetu le trije izvodi. Delo »Francozi v Kanadi«, kupljeno leta 1864. od Hutha za 420 mark, je doseglo danes na dražbi ceno 3700 mark. »Opis Irske« napisan od Barnabyja leta 1610. in ki obravnava ustanovitev Ulstra, je stopil od prvotnih 100 mark na 920 mark.

* **Proces proti socialistom v Chicagu.** Državno pravdnštvo v Chicagu je končalo preiskavo proti 110 obtoženim vodjem združenja »Industrial Woorld Workers«. Proces proti radikalnim socialistom traja že ne-

kaj mesecev in ne bo končan pred koncem leta. Skupina ameriških liberalnih vodij je priredila zbirko, da bi poplačala ogromne stroške obtožbe v procesu. Med onimi, ki so podpisali oklic k zbirkam, čitamo tudi podpise filozofa prof. Johna Deweya, Helene Kellerove, političnega pisatelja W. Weyla in narodnega gospodarja Thorsteina Vehlana.

Našim naročnikom.

Naročnina za »Naprej« je od prvega avgusta t. l.

za celo leto . . .	K 42.—
za pol leta . . .	K 21.—
za četrt leta . . .	K 10.50
za en mesec . . .	K 3.50

Posamezna številka stane 20 vinarjev.

Vsi naročniki, ki imajo naprej plačano naročnino, morajo doplačati primanjkljaj, sicer se jim bo list pošiljal le toliko časa, dokler poteče vplačana zvišana naročnina. Obenem obveščamo vse, da se mora naročnina vedno naprej plačevati.

Upravništvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik
Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Slovenske knjige

(tudi cele knjižnice)

se kupi takoj.

Ponudbe z navedbo knjig in cene je poslati na nasov:

Anton Vavpotič, »Delavski dom«, Trst, ulica Madonnina 15.

Prazne zaboje

velike in male

prodaja po zmerni ceni

Konzumno društvo za Ljubljano in okolico, skladišče v Šiški, Kolo-dvorska cesta.

SIGORIN
zatre čudo-
vito naglo **STENICE**

Vzorčna steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiva se v lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko: **Lekarna »pri upanju« (Apotheke zur Hoffnung): Pécs 46, Ogrsko.**

Vojakom na fronti in v zalediju

prodaja založba »Napreja« knjige in brosure 30% ceneje. Naročila sprejema uprava »Napreja« v Ljub.

Splošno kreditno društvo

r. z. z o. z. v Ljubljani.

Hranilne vloge na knjižice in v tekočem računu se obrestujejo po 4 1/2 % od dne vloge do dne dviga. Na razpolago so domači hranilniki. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posojila se dajejo na hipoteke, zastavna pisma, osebni kredit, vrednostne listine (efekti), predujmi na lombard pod zelo ugodnimi pogoji.

Menice se eskomptujejo po razmerju bančne obrestne mere.

Telefon št. 120.

Cek-konto poštne hranilnice št. 45.156.